

Til golf i skoven

Ved at integrere ny skov med golfbaner opnås fordele for alle parter

Af Søren Præstholm, Landskabsværkstedet. Ph.d-stipendiat ved Geografisk Institut, Københavns Universitet

Golf er blevet en populær fritidsbeskæftigelse. Der findes omkring 130.000 medlemmer af golfklubber og omtrent ligeså mange står på venteliste. Derudover spiller mange danskere golf i ny og næ efter princippet pay-and-play. Der er behov for mange nye golfbaner hvis efterspørgslen skal dækkes.

Spørgsmålet er efter min overbevisning ikke om efterspørgslen skal dækkes, men snarere hvordan. Og her vil jeg pege på et af flere perspektiver på hvordan nye golfbaner kan etableres, nemlig som en kombination af den politisk højt prioriterede skovrejsning og golf.

Golfens kvaliteter

Jeg spiller ikke selv golf og sidder ej heller klistret til TV når Bjørn m.fl. ekvibrerer. Men jeg er til gengæld meget optaget af golf af en række principielle grunde. For det første er der altid grund til at være skeptisk når et fænomen mødes af så mange fordomme som golfsporten er blevet det. Kan det virkelig være så slemt?

For det andet er der kommet meget fokus på vigtigheden af at motionere. Det er en udvikling som blandt andet har været tilskyndet af verdenssundhedsorganisationen WHO under begrebet 'wellness', og vores hjemlige Sundhedsstyrelse har understreget sammenhængen mellem sundhed og motion ved udgivelser og strategier under slagord som 'motion på recept'.

Det er særdeles positivt hvis motion bliver lægeordineret alternativ til piller. Alligevel bør man diskutere faren for at det bliver idræt og motion med fokus på kroppen som et fysiologisk system og som et hylster. Idræt må ikke blive noget vi skyldbetinget gør for

ikke at få blodprop eller for at holde balderne stramme. Så mister vi nogle helt essentielle kvaliteter ved idrætten, nemlig glæde og sociale relationer - eller som idrætssociologer ville formulere det: kampen og legen.

Golf rummer jo netop sådanne kvaliteter: En lille hvid bold trækker folk rundt i timevis og undervejs får de kæmpet, grinet, dummet sig, jublet og snakket om alt muligt andet end golf. Samtidig egner golf sig også til de målgrupper som har svært ved andre mere fysisk krævende aktiviteter. De oplevelser tror jeg vi når langt videre med end recepter og dårlig samvittighed.

Idræt i landskabet

Et tredje element ved golf der fascinerer mig er brugen af landskabet som idrætsfacilitet. Pointen er her at kroppens natur mødes med naturen derude - altså det uregelmæssige landskab, vejr og vind, årstidernes skiften o.s.v. De fleste former for idræt er i dag lagt i utrolig faste og standardiserede og ofte indendørs rammer.

Tænk blot på sidste gang du var i en idrætshal: De ser allesammen mere eller mindre ens ud. Samme streger i gulvet og et blegt lys fra lysstofrørene i loftet. Samtidig skal lille Frida absolut spille håndbold eller fodbold efter de stramme regler og streger som er defineret af elitesportens normer.

Landskabsværkstedet ser det som et mål at tilskynde til at idrætten i højere grad får muligheder for at rykke ud i landskabet hvor idræt og naturtilegnelse kan forenes i en højere enhed. Det arbejdede vi bl.a. med i et tidligere råstofområde omkring Rønne i forbindelse med DGI's Landstævne i 2002, og jeg ser golf som et skridt i samme retning.

En sidste positiv nuance er

at golfbaner rent faktisk er et ret intensivt udnyttet friluftsareal i det åbne land. Det afhænger selvfølgelig lidt af hvad man sammenligner med og hvordan. Men besøgsfrekvensen er ganske givet høj på en nyanlagt golfbane sammenlignet med f.eks. mange nye skovrejsninger af tilsvarende størrelse, mange naturområder eller det stykke landbrugsjord en bane måtte være anlagt på.

De nyrejste skove

Ud over de principielle grunde til at beskæftige mig med golfbaner, er det mere konkrete udgangspunkt at Landskabsværkstedet deltog i Skov- og Naturstyrelsens evaluering af skovrejsningen i 90'erne. I alt blev 36 skovrejsninger fra perioden evalueret.

En del private skovrejsninger var til stor glæde for ejeren selv, men de vil sandsynligvis få mindre rekreativ betydning for friluft brugere. Bl.a. var adgangsforhold dårligt eksisterende i de fleste private skovtilplantninger trods det at de var delvist finansieret af offentlig skovrejsningsstøtte.

Herudover så vi en række fine nye offentlige skove som helt sikkert vil leve op til målsætningen om at skovrejsningen skal forbedre de rekreative muligheder. De offentlige skovrejsninger er en ressource for alment såvel som organiseret friluftsliv.

Der var dog indvendinger mod de offentlige projekter. Først og fremmest forekom projekterne som skåret over samme læst og sammensat af forskellige slags velafgrænsede komponenter: Et areal tilplantet efter skovtekniske forskrifter og et åbent sletteareal. Selvfølgelig blev de to elementer set i mange variationer i kraft af f.eks. træartsvalg og indblandinger på de

tilplantede arealer eller med og uden græssende dyr på sletterne.

Men hvorfor så vi så få eksperimenter med f.eks. naturlig tilgroning eller mere glidende overgange mellem forskellige areal typer? Måske på grund af skovloven og traditionerne der fører helt tilbage til freds-skovforordningen i 1805 hvor skov blev skarpt adskilt fra anden arealanvendelse. En sådan adskillelse registrerede vi bl.a. ved skovrejsningen ved Kongelunden på Amager, og det er her golf kommer ind i billedet.

Kongelundsbanen

På samme tid som Skov- og Naturstyrelsen tilplantede tidligere landbrugsjord op til eksisterende skov, blev der anlagt en golfbane på dele af styrelsens arealer. Når man som skovgæst kommer hen til den meget kompakte golfbane, møder man et forbudsskilt og en oplysningstavle med oversigtskort. En rød ret linie på oversigtskortet angiver at

Et kig ud mellem træerne til sø og den græsklædte fairway kan være en oplevelsesrig del af variationen for skovgæsten i fremtidens golfskove. Her parti fra Helsingør Golfbane.

valtningssmidler vil man på et samlet større areal kunne gøre færdsel gennem området mere sikker.

Til gensidig fordel

For en umiddelbar betragtning kan der indvendes at det mest er golfspillere der vinder ved kombinationen, idet de vil få en mere interessant bane end hvis 18 huller klemmes ned på 50 ha. Men jeg er overbevist om at det også vil kunne være omvendt.

Stier for den almindelige 'skovgæst' vil kunne anlægges så en stor del vil gå gennem skov. Det vil så kunne ses som en oplevelsesmæssig kvalitet ind i mellem at kunne opleve flotte åbne stræk, gradvis overgang mellem skov og åbne arealer og små søer som vil være en del af golfbanen.

Undersøgelser af hvad det er for et skovbillede danskerne ønsker at møde viser at højstammet bøgeskov er højest værdsat. Men faktisk figurerer åbne elementer også højt, måske fordi en sø eller et overdrev betragtes som en vigtig variation i skovbilledet?

Fordelen ved kombinationen af skov og golf er at det samlede område, som man kan færdes igennem, vil være større for samme investering i f.eks. 100 ha offentlig skov. Ved den rette planlægning vil således både golfspillere og skovgæster vinde ved kombinationen.

Et andet aspekt er at friluftskaktiviteter af mere intensiv karakter som ridning, løb, mountainbike, spejderaktiviteter, skovbørnehaven, skoleidræt etc. vil kunne passes ind i kombinationen skov og golf. Måske ville man ligefrem prioritere intensive anvendelser i en sådan type skov, så man derved kan 'fredede' andre skovområder til mere stille aktiviteter som f.eks. den ensomme vandrer.

her må man færdes gennem området. 'Skynd dig igennem her, hvis du absolut vil krydse vores bane', fremstår budskabet trods venlige ord på selve oplysningstavlen. Ærgerligt at man i stedet ikke integrerede skovrejsningen og golfbanen så man fik en mere spændende golfbane og et sammenlagt større rekreativt område også til almen rekreation.

I lyset af dette dårlige eksempel og det politiske mål om fordobling af skovarealet i Danmark formulerede Landskabsværkstedet sammen med andre projekt Skov og Golf. Desværre var der ud over Dansk Golf Union meget lidt interesse for projektet der skulle vise nye veje for at integrere areal typer som skov og golf. Projektet kunne have peget på perspektiver for at skabe synergi mellem forskellige typer aktører om et større område til samlet glæde for flere. Akkurat som man på det seneste har set tiltag hvor partnerskaber mellem vandværker, kommuner og statskovdistrik-

terne om skovrejsning skal sikre både grundvandsressourcer og bynære skov.

Stort samlet areal

Med skovrejsning og golf tænker jeg ikke på trægrupper hist og pist, som man finder på de fleste golfbaneanlæg. Tanken er at det samlede integrerede projekt fylder substantielt meget mere end de 50-70 ha man kan presse en golfbane ned på. Altså f.eks. at 18 + 9 huller fylder 200 ha eller mere, selvom der naturligvis er et spektrum hvor mindre også kan have effekt.

Der er tale om sammenvævning således at der vil være mange såkaldte 'skovhuller', men at det ikke nødvendigvis vil gælde alle hullerne. Her vil de lokale karakteristika og kvaliteter i øvrigt skulle tænkes med i projektet.

Kombinationen mellem skov og golf vil skabe spændende variationsmuligheder til glæde for golfspilleren. Samtidig vil skov også, især på bynære baner, kunne skærme

i forhold til skæmmende infrastruktur og byggeri. Hvis man ser på golfbanen med andre øjne end golfspillerens, så vil jeg her fokusere på golfbanen som potentielt tilgængeligt rekreativt område. Mange golfbaner er i dag anlagt således at der også er rekreativ adgang gennem arealerne for andre end golfspillere.

Spørgsmålet er imidlertid om det ikke mange steder er 'på trods' som i eksemplet med den røde linie gennem golfbanen på Amager. Og hvor attraktivt er det i virkeligheden at færdes gennem området hvis man konstant bør være på vagt over for flyvende objekter?

For golfklubberne kan der tænkes mange gener ved at folk færdes gennem området, men en helt central problemstilling er at arealer koster penge. Jo mindre areal pr. hul, des ringere må adgangen for andre brugere nødvendigvis blive. Hvis man derimod kombinerer med skovrejsning finansieret af f.eks. naturfor-

Det vil ofte være gavnligt at placere golfbaner tæt på bysamfund af hensyn til tilgængelighed for ikke mindst ungdomsspillere. Det samme gælder skovrejsning hvor etablering af bynær skov er højt prioriteret politisk målsætning. Men randområderne omkring byerne er kampplads for en lang række andre arealinteresser: infrastruktur, byudvikling, kolonihaver, landbrug etc. I det lys er det oplagt at eksperimentere med integration af flere anvendelser, og her er skovrejsning og golf altså en mulighed.

Der er eksempler på at de to elementer kan virke fint sammen. Barsebäck er uden for golfverdenen nok mest kendt for sine atomreaktorer, men samtidig ligger der et meget fint eksempel på at skov og golf kan flettes sammen.

Eksperimenterende

Jeg er ikke fortaler for golf i alle skove og skov om alle golfbaner. Meget må afhænge af de lokale forudsætninger og de lokale landskabskvaliteter og karakteristika. Men jeg mener man skal kaste sig mere eksperimenterende

ud i skovrejsning end hidtil.

Hvis Danmarks skovareal skal fordobles, vil de nye skove lægge beslag på en ganske stor del af det i dag åbne land. I lyset af de mange interesser der er i landskabet omkring især de større byer, er det i virkeligheden tid til nytænke hele skovbegrebet.

Fremtidens nye skove kan blive anderledes med hensyn til både udseende og indhold end de i øvrigt fine eksisterende skove vi har i dag, og som skovloven har sikret.

Ligeledes kan der være grund til at nytænke ideen om en golfbane. En golfbane behøver jo ikke være anlagt som 18 huller med pertentligt klippet green efter internationale regler. Sådanne anlæg er både dyre at etablere og vedligeholde. En meget mere simpel måde at give muligheder for at spille golf kan være et åbent areal i en skov der er designet så man kan spille rundt til f.eks. 3 huller. Hullerne kan erstattes af en pæl på et areal der klippes ugentligt eller endda sjældnere. Lad putteren blive hjemme, og tag madpakken med i stedet, så kan skovtur og golf-leg kom-

bineres. Putter'en kan man så i stedet tage med ned i den lokale park. Principielt bør der ikke være forskel på at have en green og en petanquebane i en park.

Alle må tage ansvar

Golfverden har et medansvar for at der skabes gode eksempler når det gælder de større anlæg. Hertil kunne f.eks. tilskudsmuligheder til privat skovrejsning med indkomstkompensation over 20 år til skovrejsning være en mulighed. Sporten vil også nyde større almen goodwill ved at spille offensivt ud med at skabe reelle værdier for andre end golf folket.

Golf er i forvejen en dyr sport, så det er måske begrænset hvad man kan forvente med de priser der er på landbrugsjord for nærværende. Det bør også være det offentlige som bærer mest hvad angår skovdelen - og måske også i højere grad end hidtil hvad angår selve baneanlæggene således at nogle anlæg kunne sidestilles med andre sports- og fritidsanlæg, som kommuner stiller til rådighed.

De offentlige myndigheder bør overveje om egne skovrejsningsprojekter vil kunne kombineres med et mindre skovtursanlæg, anlæg af traditionel privatejet golfbane eller anlæg af en golfbane på kommunalt eller statsskovejet jord. Omvendt kunne myndighederne betragte konkrete private initiativer om etablering af en golfbane som en anledning til at etablere partnerskaber hvor offentlig skovrejsning kunne indgå.

Skov- og Naturstyrelsen havde en nuanceret diskussion om golf og naturinteresser i en bog fra 1991 der mundede ud i en politik for golfbaner på egne arealer. Efter den skal der udvises meget stærk tilbageholdenhed på arealer med naturinteresser og i eksisterende skove bortset fra f.eks. klitplantager. Man kan derimod se positivt på indpasning af golfbaner og lignende anlæg i forbindelse med skovrejsning, herunder ved etablering af bynære skove.

Grundlaget for handling er således til stede, og forhåbentlig kan vi se frem til mange spændende og forskelligartede projekter. □

Golfbanen ved Barsebäck er flot anlagt i eksisterende skov og rummer potentialer for mange andre aktiviteter end golf.